

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Työtaturmien korvattavuus ja tilastopohja ovat muuttuneet – työturvallisuus on parantunut olennaisesti

Reijo S Lehtinen, rakennusinsinööri
r.lehtinen@kolumbus.fi

Vuoden 1928 Rakentajain Kalenterissa julkaistiin ”Otteita työväen tapaturmavakuutuslain toimeenpanoasetuksesta”. Asetus oli annettu 30.11.1925 ja tullut voimaan seuraavan vuoden alusta. Nykyinen tapaturmavakuutuslaki on vuodelta 1948. Ensi vuoden alusta (1.1.2016) tulevat voimaan tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön muutokset. Työtaturmien ja ammattitautien korvaamista koskevan uudistuksen tavoitteena on, että lainsäädäntö vastaisi työelämän muuttuneita olosuhteita ja perustuslain nykyilainsäädännölle asettamia tavoitteita. Työtaturmia ja ammattitauteja koskevat säädökset kootaan kolmesta aiemmasta laista yhdeksi uudeksi työtaturma- ja ammattitautilaiksi. Seurauksena on jälleen muutoksia muun muassa korvattujen tapaturmien tilastoissa.

Tapaturmien määrässä on säännöllisyyttä ja heilahtelua!

Työtaturmien määrä näyttää vaihtelevan rakennusalan suhdanteiden mukaan. Kun 1980-luvun loppulla rakentaminen oli kiivaimmillaan ja henkilötyövuosia kertyi vuosittain 160 000–180 000. Tällöin kuolemaan johtaneita tapaturmia oli keskimäärin 13 sataatuhatta henkilötyövuotta kohti ja vähintään 3 päivän työkyvyttömyyden aiheuttaneita tapaturmia 12 sataa henkilötyövuotta kohti. Rakentaminen väheni 1990-luvun alun laman johdosta alle puoleen edeltäneistä huippuvuosista. Vastaavasti tapaturmien määrä väheni suunnilleen samassa suhteessa, joten tapaturmasuhde ei ole oleellisesti pienentynyt.

Tapaturmariskien kehityksessä nähdään kuitenkin selviä trendejä. Kuolemien määrä on selvästi pienentynyt ja on enää noin 3 tapausta sataatuhatta henkilötyövuotta kohti. Myös vähintään 4 päivän työkyvyttömyyden aiheuttavien tapaturmien määrä on pienentynyt, mutta lievempien tapausten määrä on tilastoissa vastaavasti kasvanut muun muassa tapaturmavakuutuksen täyskustannusvastuun johdosta. 1990-luvun alkuvuosina 4 pv tapauksia sattui sataa työntekijää kohti noin yhdeksän. Lukumäärä oli 2010-luvulla enää viisi. Alle 4 päivän tapausten määrä lisääntyi samaan aikaan neljästä kuuteen tapaukseen sataa työntekijää kohti.

Eniten, lähes puoleen, on vähentynyt 4–30 päivän työkyvyttömyyden aiheuttaneiden tapaturmien määrä. Yli 30 päivän työkyvyttömyyden aiheutta-

neiden tapausten määrä on vähentynyt 30 %:lla. Alle 4 päivän tapaukset suhteessa työpanokseen lisääntyivät tasaisesti vuoteen 2004 asti. Vuoden 2005 alussa voimaan astunut korvauslainsäädännön muutos kasvatti ensin lievien tapaturmien tilastoitua riskiä, mutta kehitys kääntyi laskevaksi vuonna 2007.

Lähetettyjen työntekijöiden osalta työtaturmien tilastointi tehdään lähtömaahan. Valtaosa virolaisista rakentajista tulee todennäköisesti tilastoinnin piiriin, koska he työskentelevät Suomessa toimivassa yrityksessä. Virolaisten rakennustyömiesten järjestäytymisaste lienee myös kasvussa. Arvion mukaan ulkomaisia työntekijöitä on alalla yhteensä noin 20 000–25 000, jolloin keskimääräisellä taajuustasolla tämän vaikutus olisi karkeasti noin 2 000–2 500 vuosittaista työpaikkatapaturmaa.

Tilastoinnin kattavuus saattaa olla kyseenalaisempaa pientalorakentamisessa, mökkityömailla ja pienempien taloyhtiöiden urakoissa, missä harvitiapankkirakentaminen, talkoot ja pimeä työ ovat työsuojelutarkastajien tarkastuskujen ja yleisen näkemyksen mukaan yleisiä. Systemaattinen veronumeromenettely ja palkkojen seuranta parantavat todennäköisesti toiminnan läpinäkyvyyttä ja tilaston kattavuutta jatkossa. Lisäksi varsinaisen rakentamisen päätoimialan työn lisäksi noin 600 työpaikkatapaturmaa sattuu tilastojen mukaan vuosittain vuokratyössä oleville rakentamisen ammattilaisille.

Rakentamisessa järjestäytyneiden suurempien rakennusliikkeiden osuus alan työpaikkatapaturmista on suhteellisen pieni, vaikka näiden yritysten osuus rakentamisesta on huomattavan suuri. Rakennusteollisuus RT:n jäsenkyselyyn vuonna 2014 kuukausittain vastanneiden noin 150 yrityksen työpaikkatapaturmia on ollut Tapaturmavakuutuksen rekisteriaineistossa vuosittain noin 2 000, kun koko alan työpaikkatapaturmien lukumäärä oli vuonna 2013 yhteensä 13 975. Rakennusteollisuuden otoksen taustalla on ollut keskimäärin 3,6 miljoonaa työtuntia kuukausittain. Tapaturmataajuus on tällöin vaihdellut pisteluvun 20 molemmin puolin ja vakavia tapaturmia on ollut keskimäärin kuusi tapausta kuukaudessa. Palkansaajien työpaikkatapaturmia taajuus rakentamisen päätoimialalla on yli 60.

Tämä vahvistaa aiempien vuosien oletuksen siitä, että pienissä rakennusliikkeissä työpaikkatapaturmataajuuksien on oltava huomattavan korkeita. Tilastojen mukaan alle 50 henkilöä työllistävät pk-

yritykset ovat tapaturmaherkkiä. Syy oletama on, että ne toimivat tapaturmaherkillä toimialoilta ja niillä ei useinkaan ole samanlaisia resursseja järjestelmälliseen tapaturmantorjuntatyöhön kuin suurilla yrityksillä. Suurten rakennusliikkeiden työpaikkatapaturmien taajuuden tiedetään olevan alan keskiarvoa huomattavasti alaisempia, mikä todistaa osaltaan turvallisuusjohtamisen vaikuttavan myös aiemmin tapaturma-alttiiksi mielletyllä rakennusalalla.

Suomi on noussut parasta Eurooppalaista tasoa olevien joukkoon

Yleinen mielikuva on ollut, että Suomessa turvallisuusasiat olisi hoidettu muita EU-maita ja erityisesti Ruotsia huonommin. Tätä ovat tukeneet Skanskan ja CRH:n tekemät maakohtaiset vertailut. Yhtiöt ovat käyttäneet vertailulukuna tapaturmataajuutta. Objektivisempi vertailukohta on kuolemantapaukset suhteessa tehtyihin työtunteihin. Eurooppalaisessa vertailussa Suomi pärjää erinomaisesti. Euroopan tilastoviraston tilastojen mukaan Suomessa rakennusalalla sattui 5-vuotiskausna 2008–2012 keskimäärin 3,9 kuolemaan johtanutta työtapaturmaa sataatuhatta työntekijää kohti. Euroopan maista vain Ruotsi ylsi hieman parempaan. Muut Pohjoismaat, Saksa ja Hollanti olivat hieman Suo-

mea heikompia. Ranskassa ja Virossa kuolemanriski oli noin kaksinkertainen ja Puolassa noin kolminkertainen Suomeen verrattuna.

Mihin työturvallisuustyön tulisi painottua?

Edelleen on liian monia yrityksiä, joilla työturvallisuus ei kuulu ydintoimintoihin ja osaaminen on heikkoa. Näillä yrityksillä ei ole säännöllisiä yritystason kokouksia ja työmaakokouksia ja jos on, niin niissä käsitellään ”tärkeämpiä” ja työhön liittyviä ”ajankohtaisempia” asioita. Vaaratilanteiden arviointiin ei ehditä paneutua, kun on muitakin kiireitä, ja koko työturvallisuusasiaa pidetään ”ruotsalaisten vouhotuksena”. Näillä henkilöillä ei ole myöskään aikaa osallistua ”uskovaisten” hartaushetkiin, joihin he työturvallisuustapahtumia pitävät.

Näissä yrityksissä asenne on edelleen se, että työ tekijänsä opettaa. Työturvallisuuskortin osalta todetaan, että jos se löytyy niin hyvä juttu, mutta sen puuttumattomuus ei ole este työnteolle.

Tapaturmat sattuvat edelleenkin yksittäisille rakennustyötä tekeville henkilöille. Tätä ei poista viranomaismääräykset, yritysten turvallisuusjärjestelmät eikä työnantajan vastuu, ellei piiliin katsomalla näy se paras kaveri, jonka puolesta kannattaa toimia turvallisesti.

Rakennushankkeen työturvallisuus

Lehtinen, Reijo S

Rakennushankkeen työturvallisuus -kirjassa kerrotaan, miksi turvallisuussuunnittelua on tehtävä ja miten sitä tehdään. Erityisen tärkeää on riskien tunnistaminen ja tapaturmien ennaltaehkäisy. Näiden veloitteiden toteutumista varmistavat työturvallisuusasiakirjat ja työmaan turvallisuussuunnittelu.

*Ratu-käsikirjat, KI-6027
Rakennustieto Oy, 2015
2., uudistettu painos
ISBN: 978-952-267-086-1
312 s.*

Saatavana myös e-kirjana: ISBN 978-952-267-087-8

**Tilaukset verkkokaupasta www.rakennustietokauppa.fi
Puh. 0207 476 366**

RAKENNUSTIETO

Otteita työväen tapaturmavaakuutuslain toimeenpanoasetuksesta

Annettu Helsingissä, 30. 11. 1925 ja voimassa 1 pstä tammik. 1926.

Työnantajan velvollisuudet.

32 §.

Tehtaassa ja työhuoneistossa on työnantaja velvollinen sopivissa paikoissa pitämään esillä:

työväen tapaturmavakuutuslain ja tämän asetuksen; sekä tiedonannon siitä, missä vakuutuslaitoksessa työntekijät ovat vakuutetut, ynnä lähimmän asiamiehen nimestä ja osoitteesta.

Kunta kiinnittääköön sitäpaitsi kunnanilmoitustaululle viimeksi mainitun tiedonannon.

Muilla työmailla ovat yllämainitut lait ja asetukset sekä ilmoitus vakuutuslaitoksesta pidettävät työnantajan tai työnjohtajan luona nähtävinä.

Ammattientarkastusviranomaisten, kunnallinen ammattientarkastaja niihin luettuna, on pidettävä huolta siitä, että tämän pykälän säätämä esilläpitämisen velvollisuus täytetään heidän valvontansa alaisilla työpaikoilla.

33 §.

Työnantaja on velvollinen pitämään palkasta ja muista eduista, jotka työntekijä on saanut, semmoista kirjaa tai muulla tavalla pitämään huolta siitä, että siinä tarkoituksessa kuin työväen tapaturmavakuutuslain III luvussa on säädetty, täysi selko saadaan työntekijän työansioista. Vaadittaessa on palkkakirja näytettävä ammattientarkastajalle sekä asianmukainen ote siitä annettava vakuutusneuvostolle ja vakuutuslaitokselle.

34 §.

Työnantajan pidettävässä tapaturmaluettelossa tulee olla mainittuna;

työnantajan nimi tai toiminimi;
työpaikka, työn laatu ja tapaturman aika;
vahingoittuncen tai kuolleen työntekijän nimi, ikä ja ammatti;
tapaturman syy, vamman laatu ja onko lääkärinapua käytetty;
missä laitoksessa työntekijä on tapaturmavakuutettu;
mikäli mahdollista ainakin kahden tapaturmatilaisuudessa läsnäolleen henkilön nimet ja osoitteet;
päivämäärä, milloin tapaturmailmoitus on asianomaisille lähetetty; sekä

muut seikat, jotka ovat omiaan valaisemaan tapaturmaa ja sen seurauksia, kuten suojelulaitteet sen työn varalta, jossa vahinko sattui.

Tapaturmaluettelo on pidettävä ammattientarkastus- ja poliisiviranomaisten sekä vakuutuslaitoksen asiamiehen nähtävän ja siitä on vakuutusneuvostolle toimitettava sen pyytämät tiedot.

35 §.

Työnantaja, joka laiminlyö tämän asetuksen mukaiset velvollisuutensa tai antaa tahallaan väärin tässä asetuksessa vaadittuja tietoja, on rangaistava sakolla työväen tapaturmavakuutuslain 44 §:n mukaan, joka kuuluu:

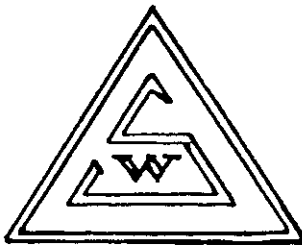
44 §.

»Joka tahallisesti antaa tämän lain mukaan annettavan tiedon väärin, rangaistakoon enintään viidelläkymmenellä päiväsakolla, ellei ankarampaa rangaistusta ole yleisessä laissa säädetty.»

**Pyydetään huomioimaan kalenterin
taskuosaston liitteet.**

Wilh. Schauman'in Faneeritehdas Oy.

Jyväskylä.

VALMISTAA JA MYY:

Schauman'in faneeria, Katto- ja seinäpaneelia, Höylättyä ja sahattua **uunikuivaa** sahatavaraa, Sahajauhoja, Kuivaa höylänpurua, Polttopuita.

HUOM.! UUTUUS! Yksinkertaista tammi-, mahonki- ja loimukaskoivufaneeria. (Suorana leikattua.)

Sähköosoite: *Faneeritehdas*. Puhelin: Nimihuuto: *Faneeritehdas*.